

Zelfs bij een wereldcrisis reageert Nederland solo

Posted on 17 maart 2020 by Frans Boogaard

Zeven EU-lidstaten die op eigen houtje hun grenzen dichtgooien tegen het Coronavirus, waarvan immers bekend is dat het onmogelijk voorbij de douane komt. Eén EU-land dat zijn cafés, restaurants en zelfs scholen sluit, een andere die dan weer drie dagen extra nodig heeft om ook te ontdekken dat dit misschien wel verstandig is. Als het klopt dat waar leiderschap zich toont in tijden van crisis, dan is het met dat leiderschap – in Europa, maar zeker in Nederland – droevig gesteld.

België, dat al sinds december 2018 zonder volwaardige regering zit, zag vorige week donderdag het licht, en dat was ook al geen dag te vroeg. Per vrijdagavond 12 uur moesten alle cafés en restaurants dicht en ging meteen ook het onderwijs voor vijf weken op slot: eerst tot 3 april en daarna nog twee weken voor de Paasvakantie. Voorts moesten per meteen alle non-food-winkels sluiten. Eveneens tot 3 april mogen die alleen op werkdagen nog open. Buurland Nederland was daar op dat moment nog niet aan toe.

Uitwijken naar Nederland!

Drie effecten waren zo voorzienbaar als sneeuw in een pre-industriële winter. Eén: dat er op vrijdagmorgen een ongeziene run op de supermarkten zou ontstaan. Twee: dat veel Belgen zich voor vrijdagavond 12 uur nog even snel klem zouden zuipen, 'op' café natuurlijk, en zo dicht mogelijk op elkaar. En drie: dat wie zich slimmer waande dan de rest, op zaterdag en zondag voor zijn natje en droogje massaal naar Nederland zou uitwijken.

Onverantwoord, zo reageerden tal van Belgische politici, want echt het stomste wat je kan doen als je net voor wij het virus willen indammen het nog even vrij baan geeft. Virologen die zeiden te vrezen dat we de effecten van die laatste snelle 'Corona-feestjes' later deze week in de cijfers terugzien, lijken al gelijk te krijgen.

De belangrijkste vraag is niet hoe mensen zo dom of asociaal of allebei tegelijk kunnen zijn, want dat is van alle tijden. De vraag is waarom regeringen – aangesteld om te regeren – dit voorzienbare gedrag niet de pas afsnijden door als het er echt op aankomt even met elkaar te overleggen en hand in hand op te trekken. Waarom ze zelfs bij een wereldcrisis toch weer een nationale reflex hebben. Hoe is het mogelijk dat de liberale premier van land X zijn of haar beleid in zo'n ongeziene crisissituatie niet afstemt met de eveneens liberale premier van buurland Y om dan samen te komen tot een beleid dat werkt? Waarom op zulke momenten de Benelux niet even geactiveerd, waarin we al meer dan 60 jaar zo aandoenlijk grensoverschrijdend samenwerken? En het altijd weer zo weinig verenigde Europa, eerder en beter dan nu het geval was?

Europese leiders vergaderen nu via video

Pas heel laat zag de Europese Commissie in dat voor haar, ook al heeft ze op het vlak van volksgezondheid weinig bevoegdheden, misschien toch wel een taak was weggelegd. Ook de Europese Raad – van de regeringsleiders van de lidstaten – kwam maar moeizaam op gang. Een week geleden belegde voorzitter Charles Michel – de vorige Belgische premier – voor het eerst in het bestaan van deze topbijeenkomsten een videoconferentie, waarop de regeringsleiders afspraken maakten over materiaalaankoop en –ontwikkeling, vaccinonderzoek en sociaaleconomische steun. Vandaag volgt een tweede.

In die tussentijd beloofde de Commissie maximale flexibiliteit bij de toekenning van staatssteun en tekortafspraken, maar zette ze ook een ad hoc deskundigenraad op en kondigde ze op de valreep een 30 dagen geldend, bijna absoluut reisverbod af.

Daarmee staat alles klaar om de strijd met covid-19 – 'Corona' – aan te gaan, en komt het nu enkel nog aan op de uitvoering op het niveau van de EU-lidstaten, de traditioneel zwakste schakel in de Europese samenwerking. Aan Nederland lijkt het, na de ronduit dramatische volksrede van premier Mark Rutte gisteravond, niet langer te liggen. Welk beest, zouden ze in Wallonië zeggen, heeft hem gestoken dat hij in een paar dagen zo radicaal is bijgedraaid?

Speciaal Rutte mag het zich aantrekken dat een Belgische burgemeester (van Turnhout) zich zondag nog genoodzaakt voelde zijn collega's van Breda, Tilburg en Eindhoven op te roepen het horecatoerisme op Brabant te stoppen, en hen te vragen alles in het werk te stellen om hun nationale overheid te sensibiliseren.

Sluis was slimmer

Ook de horeca en middenstand in het door Belgen overspoelde Sluis, in Zeeuws-Vlaanderen, gaven meer blijk van visie dan het hele kabinet door zondag op eigen initiatief hun zaken te sluiten, en de volksgezondheid voorrang te geven op wat anders misschien wel hun beste verdiendag van het jaar was geworden. Eerder dan hun leiders zagen zij in dat je een wereldprobleem niet oplost met een afwijkende, nationale aanpak of het nastreven van eigenbelang. Datzelfde geldt voor sommige non-food-winkels in België die gisteren zelf besloten ook door-de-weeks hun deuren dicht te houden. 'Want dan kun je net zo goed besmet raken als in het weekend.'

Wat een verschil met de Nederlandse politiek en met die horecaondernemers in België die vrijdagavond op de valreep nog even een Coronafeestje bouwden. Eén van hen was de echtgenoot van liberaal partijvoorzitter en tot voort kort federaal premierskandidaat Gwendolyn Rutten, bijna-naamgenoot van onze premier. Hij bouwde een Coronafeestje in zijn bescheiden koffiebar (20 plaatsen) in Aarschot, met naar eigen zeggen 'zeker 30 man binnen en nog meer dan 100 op straat'. Ook een dag later vond hij dat nog doodnormaal: 'Het was gezellig' en 'het was niet tegen de wet.' God, als Die bestaat, verhoede dat ooit moord en doodslag uit het strafrecht worden gehaald, want dan ben je in het gezelschap van sommige liberalen je leven niet meer zeker.